

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja a poštino vred in v Mariboru a pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstva v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ali smemo biti krščanski socialisti?

So nekateri med nami, ki so dobri katoličani, pa niso posebno vneti za krščansko-socialno gibanje, ki nastopa v naših dneh z vedno večjo močjo. Enim se zdi časovna novotarija, ki pride in zopet mine; drugim je zopet odurno in prerobato, ker zdravega jedra ne ločijo od nekajih nelepkih izrastkov. Da se stvar prav razsodi, treba jo je dobro poznati. Ako si veliko anti-semitsko ali protijudovsko stranko, in ravno ta velja za krščansko-socialno, bolj natančno ogledamo, bomo brž videli, da se loči na več med seboj zelo različnih vrst. Mrznja do Judov jim je sicer skupna, pa tudi ta mrznja je iz različne tvarine in pri najboljših delih cele stranke je tako poblašena, da se skoraj ne dotika več oseb; temveč pa načel, po krščanskem pregovoru: »Sovraži greh, pa ljubi grešnika!«

Najsurovejša vrsta antisemitov so nemški nacionalci. Oni se niti ne smejo šteti med »krščanske« socialiste, ker so kristijani le po imenu, po krstu, sicer pa v brezverskem, liberalnem duhu izgojeni. Zato sovražijo katoliško cerkev in njene duhovnike ter ojstro nasprotujejo verski šoli. V Dolenji Avstriji pobijajo pravo krščansko-socialno, v drugih avstrijskih deželah pa katoliško-konservativno stranko. Druga njih grda lastnost je, da škilijo v Nemčijo in ne marajo veliko za Avstrijo, katero bi najrajši spravili pod prusko oblast. Tretja nečednost je njih narodna oholost ali ošabnost. Nemca štejejo za prvega človeka na svetu, vse druge národe zaničujejo in sovražijo, in ravno ta ošabnost jih uči tudi Jude zaničevati. V nekoliko meri je ta mrznja do Judov seveda opravičena, ker je ta narod res nagnjen k sleparstvu, goljufnosti, lakomnosti, sebičnosti, oderuštvi, izsesávanju in izkoriščanju tuje slabosti.

Nekaj boljši so »socialni reformatorji« v Nemčiji, ker se opirajo vsaj na krščansko podlago in Kristusa ne zatajujejo. Vendar so večji del lutrovci ali protestanti in neprijatelji katoliške cerkve. Ker živega krščanskega vrelca nimajo v sebi, ampak komaj njegovo senco, zato je njihovo delovanje tudi bolj mlačno in polovičarsko, posebnih uspehov nimajo.

Pravi krščanski socialisti so le tisti, ki so verni katoličani in hočejo človeško družbo urediti in prenoviti po naukih Kristusa, sv. cerkve in sv. očeta papeža Leona XIII. Pa tudi med njimi se najdejo nekateri, ki se dajo voditi od slepega sovraštva do Judov ter so v svojih besedah véasih zelo surovi; sovraštvo in zmirljanje je pa greh in se za kristjane ne spodobi. Čisto zlato med protijudovci so le tisti krščanski socialisti, ki ne sovražijo oseb, ampak le pógubna načela, krive nauke judovskega liberalizma, katerim pa niso samo Judje, ampak tudi mnogi popačeni kristijani podvrženi. Oni tirjajo, naj se naredijo take postave, da bo vsak obva-

rovan pred goljufijo, sleparijo, odrtijo in izkoriščanjem; oni hočejo, naj vlada med ljudmi krščanska ljubezen in pravica, kakor je Kristus zapovedal: pošteno delo naj dobi svojo pošteno plačo; mož naj zasluži toliko, da zamore preživiti sebe in svojo družino; kmetom, rokodelcem, meščanom naj se ne naklada več bremen in plačil, kakor jih nositi zamorejo; pijavke pa, ki hočejo brez dela dobro živeti od goljufije, sleparstva in oderuštva, naj se zatrejo ali pa iz dežele prezenejo. Treba je, pravijo, človeško družbo z boljšimi postavami tako urediti, da bodo mogli vsi potrebni stanovi, vsi delavni ljudje, naj že delajo z roko ali z glavo, zadovoljno drug poleg drugega živeti; za stare in bolne se mora pa pokojnina preskrbeti, kakor veli krščanska ljubezen in usmiljenost. Ali niso mar to lepi in hvalevredni nameni? Ali se ne bomo tudi mi z veseljem pridružili tako poštenu stranki? Ali nam tega ne ukazuje naravnost sv. vera? (Konec prih.)

Deželnozborske volitve na Koroškem.

(Izvirni dopis s Koroškega).

Koroški Slovenci smejo z zadnjimi deželnozborskimi volitvami biti povsem zadovoljni. Priborili smo si tretjega slovenskega poslanca in po drugih okrajih znatne manjšine, na katere se bode na zadnje morala več ali manj ozirati vendar-le tudi višja gospoda! V slovenskih krajih se je obnesla volitev vrlo dobro, ne tako v nemških, kjer se je upalo, da si pridobi katoliška ljudska stranka več sedežev v dež. zboru. Vkljubo mnogim naporom in res mnogo se je delalo v tem oziru tudi na nemških krajih, sedaj še ni šlo! Lažiliberalizem se je med našimi Nemci že mnogo preveč vgnezdil, da bi ga mogli kar s prvim naskokom podreti. In ker stari liberalizem sedaj nastopa pod novo obleko, z drugo krinko: nacionalizma, je le tem nevarnejši! Z vstrajnim delom se bode dalo večjih uspehov — upamo — doseči tudi med koroškimi Nemci.

Hrabro so se držali naši slovenski možje pri prvotnih in pri glavni volitvi. Vkljubo najhujšemu pritisku od nasprotne strani, stali so trdni za sveto našo reč. Klic višjega pastirja o volitvah je našel med Slovenci glasen odmev v — dobrih volitvah. Posebno pohvaliti nam je našo Podjunsko dolino, okraj Velikovec. Tam so ostale samo še tri občine v nasprotnih rokah, vse drugo je — naše. Da le ostane še zanaprej tako, potem imamo najboljše nade za prihodnje državnozborske volitve!

Od 114 volilnih mož je bil 101 naš; pri glavni volitvi dne 21. sept. sta bila naša kandidata, gg. Gregor Einspieler in Franc Muri izvoljena s 100 glasovi. Na-

sprotna kandidata sta dobila le po 5 in 7 glasov. Veliko naudušenje je vladalo po tako soglasni volitvi.

Dobro je šlo tudi v Ziljski dolini, kjer smo srečno vrgli znanega nemškutarja dr. Abuja, ki je v deželnem zboru vedno nastopal kot (rojen) Slovenec, a kar je le mogel, pobijal naše zahteve in težnje. Bil je vsikdar v prvi vrsti naših nasprotnikov. Sedaj so mu Ziljani obrnili hrbet, zakaj izvoljena sta naša kandidata, Franc Grafenauer (Slovenec) in Janez Huber (Nemec) z 52 glasovi. Nasprotnika dr. Abuja in Steinwender sta dobila 27 glasov.

V okrajih Celovec in Beljak so dosegli Slovenci zdatne manjšine. V Celovcu sta dobila nasprotnika Kiršner in Fr. Huber po 108 glasov, naša kandidata, Mart. Štih in Toff pa 36. V Beljaku sta izvoljena nasprotnika Oraž in Bartlmä z 60 glasovi, naša kandidata, Kobentar in Paul pa sta dobila 27 glasov. — Kakor kažejo številke, stopali so naši možje povsod zelo disciplinirani na volišče. Da ne moremo doseči več uspehov, kriva je »liberalna« razdelitev volilnih okrajev, po kateri smo povsod potisnjeni v manjšino.

Med Nemci je šlo, kakor omenjeno, za katoliško ljudsko stranko slabo! Nasprotniki so delali z vsemi sredstvi, zlasti z lažmi in zavijanjem, in tako se jim je se posrečilo ohraniti se na površju. —rn—

Cerkvene zadeve.

Slavnost pri Sv. Martinu v Rožni dolini.

Dne 13. sept. je bilo za šmartinsko faro veliko veselje. Trije visoki mlaji pred cerkvijo in neprenehano gromenje topičev je naznanjalo, da se v Rožni dolini nekaj posebnega obhaja. Ta dan namreč so nam vlč. g. kanonik in dekanijski oskrbnik pri Novi cerkvi, dr. L. Gregorec, blagoslovili novoslikane podobe v cerkveni ladiji ter imeli v svoji znani zgovornosti tej slovesnosti primerno pridigo in služili sv. mašo med asistenco so-sednih gg. duhovnikov. Naj bo vsem za to presrečna hvala!

Kakor so č. g. govornik v pridigi razložili, se je do zdaj pri tej cerkvi polagoma vse potrebno priskrbelo, le slikanje ladije je še k dovršenosti manjkalo. Pridni farani so pa po nagovarjanju svojega župnika tudi to sv. Martinu priskrbeli in sicer še v tako slabih gmotnih časih. Pri tej priložnosti so bila tudi popravljena in obnovljena vsa cerkvena okna, pobarvane duri in cerkvene klopi, osnaženi oltarji in monštranca. Prekrasen nov lesteneč ali luster je pa bil kupljen, večinoma po doneskinih mladine, že pred enim letom, in je zdaj cerkev ena najlepših v škofiji, — po besedah pridigarjevih: »kakor lepo okrašena nevesta svojemu ženinu«. Naj Bog požrtvovalnim faranom stoterno povrne! Hvalo si pa zaslužijo tudi vrlji Savinjčani, zlasti iz Žalca, ki imajo do sv. Martina že od nekdaj veliko zaupanje ter so nam brezplačno navozili potrebnega, lepega peska. Naj jim sv. Martin izprosi srečo pri živini!

Slikarjijo je izvršil akademični slikar gosp. Ivan Gosar, ki se je pred kratkim iz Gorice v Celje preselil. Napravil je na oboku deset velikih skupin, predstavljajočih življenje sv. Družine; potem še na eni strani za mladino sv. Alojzija, na drugi pa za tretjerednike sv. Frančiška Ser. in pa na koru dva velika angela z godbenim orodjem; povsod vzmes in doli po steni pa primerno ornamentiko v romanskem slogu, kakor to k tej cerkvi sodi. Vse te slike so res krasne in duhovite ter ne vem, kateri bi dal prednost. Zlasti v srce ganljiva je smrt sv. Jožefa in preblažene Device. Razvrstitev

podob in ornamentike ter perspektiva, posebno pa izborni kolorit, — vse kaže slikarja mojstra, da se mu mora po pravici izreči: Hvala in slava!

Čudim se le, da za tako večjega slikarja na Štajarskem tako dolgo nismo znali, med tem, ko smo morali z »služek tujim dajati. Gosp. Gosar je namreč domačin, doma iz Gorejnskega, vnet Slovenec in katoliški mož. Zraven še naj omenim, da je gosp. Gosar jako marljiv delavec, v vsem vedenju ljubezniv in prijazen, mlad mož in ga torej lahko z dobro vestjo cerkvenim predstojništvom priporočim, da mu izročijo cerkveno slikarjijo na presno, ali pa tudi oltarne in druge slike na platno z oljnatimi barvami. Tudi v portretih je umetnik.

Vsa čast sicer tudi drugim slikarjem, ki so v naši škofiji res že mnogo lepega naslikali, — pa gospoda Gosarja ne prekosi nobeden. — Kdor od čast. duhovnikov se hoče o tem še bolj prepričati, naj pride v Rožno dolino, kjer bo gostoljubno sprejet.

Gospodarske stvari.

Shod slovenskih delavskih stanov.

Dne 15. avg. se je sešel v Ljubljani drugi shod slov. delavskih stanov. Po sv. maši v cerkvi Srca Jezusovega so se zbrali zborovalci ob 9. zjutraj v dvorani rokodelskega doma. Za predsednika je bil z vsklikom voljen dr. Krek. Po kratkem jednatem pozdravu je povedal, katero nalogo ima izvršiti shod: Ker imamo že vsestranski sistematični socijalni načrt za vse delavske stanove, razgovarjali se bomo na podlagi njegovih določil, kako izvesti naše zahteve in kaj ukreniti v zboljšanje naših gospodarskih razmer.

Splošna resolucija, katero je stavil č. g. Fr. Korošec iz Maribora, se glasi: »Zastopniki slov. del. stanov hočejo delovati povsod in vselej zato, da se od vseh zastopnikov našega ljudstva zahteva, da dobro umevajo socijalno vprašanje v krščansko socijalnem smislu in da obljubijo delovati v njegovo rešitev.«

Nato je prof. dr. Ivan Janežič poročal, kako bi se dala izpeljati posamezna določila socijalnega načrta o kmečkem stanu. Govoril je o škodljivosti velikih posestev, o stalnih domovih, zlasti o kmečkih zadrukah. Kmet si ne more pomoči sam; postave izpremeniti morejo samo poslanci. Pač pa ima dve sredstvi za pomoč: to so Raiffeisenovo posojilnice, katere mu dajo denarnih sredstev, in kmečke zadruge, katere ga varujejo vsestransko. Posebno sedaj lahko slov. kmetje pogumno začno snovati kmečke zadruge, ko se jasno vidi sijajni uspeh zadruge v Dobropoljah. Kot dopolnilo k socijalnemu načrtu stavi sledeče resolucije:

1. Zastopniki slov. del. stanov izražajo, da se naj v vseh slov. pokrajinah snujejo slobodne kmečke zadruge, ki naj bodo tako urejene, da k njim lahko pristopijo vsi, tudi najrevnejši zastopniki kmečkemu stanu.

2. Kmetje naj uporabljajo pridelane surovine čim največ moči naravnost v svojo potrebo. Zadruge naj izdelovanje sukna, platna, usnja itd. prevzamejo in napredku časa primerno s potrebnimi stroji izdelujejo za svoje ude.

3. Carine same ne morejo rešiti kmetijstva.

4. Treba je umetnih gnojil za kmetijstvo na Slovenskem sploh, in one rudninske snovi, ki služijo v nadomestilo opešane rodovitne prsti in namestu hlevnega gnoja, naj se v posameznih deželah poiščejo in uporabljajo, in naj bodo tako proste, kakor gramozne jame za posipanje cest.